

Stručni članak/
Professional paper
Prihvaćeno: 12.5.2017.

Ivica Iveković,
Virovitica
ivica.ivek@gmail.com

RAZLIKE U STAVOVIMA ODGOJITELJA I RODITELJA O IGRI I TJELESNIM AKTIVNOSTIMA DJECE OD 0. DO 4. GODINE

Sažetak: Tijekom predškolskog doba stavovi roditelja i odgojitelja u vrtiću imat će najveći utjecaj na djetetove stavove prema određenoj aktivnosti. Uspostavljanje pozitivnih stavova prema tjelesnoj aktivnosti u ranoj dobi je osobito važno za djecu kako bi održali zdrave navike u adolescenciji.

Istraživanje je usmjereno na utvrđivanje stavova roditelja (N=336) i odgojitelja (N=61) prema igri i tjelesnoj aktivnosti djece rane i predškolske dobi, a fokus je stavljen na njihovu usporedbu kako bi se utvrdilo postoje li određene razlike između tih skupina ispitanika te u kojim stavovima je prisutna značajna razlika. Dobiveni rezultati su pokazali da se stavovi roditelja i odgojitelja značajno razlikuju s obzirom na igru djeteta u različitim vremenskim uvjetima, općenito prema različitim tjelesnim aktivnostima. Odgojitelji su manje nego roditelji skloni poticati dijete da radi rizične stvari, ali imaju više povjerenja u djetetove tjelesne i motoričke sposobnosti nego što to imaju roditelji te su u odnosu na roditelje svjesniji da provođenje različitih aktivnosti na različitim podlogama pozitivno utječe na razvoj spretnosti, tj. koordinacije kod djeteta rane i predškolske dobi.

Cljučne riječi: djeca rane i predškolske dobi, tjelesna aktivnost, igra, stavovi

1. Uvod

Socijalizacija treba biti proces interakcije odraslog i djeteta, u kojem dijete igra tvorbenu ulogu (Honig, 2009 prema Eret, 2013). Učenje različitih ponašanja događa se unutar obitelji roditeljskim uvjerenjima, stavovima i ponašanjima što bitno utječe na djetetovo zdravlje (Pugliese i Tinsley, 2007 prema Hennessy i sur., 2010). U Španjolskoj su roditelji djece starosne dobi 5. – 7. godine ocijenili aktivnost djeteta kao socijalno prihvatljivo ponašanje što je dovelo do toga da su imali opuštenije stavove prema djetetovoj aktivnosti (Lopez-Dicastillo i sur., 2010 prema Hennessy i sur., 2010). Stavovi se uče i u određenoj mjeri djeluju na ponašanje ljudi. Prema tome, bitan je stav roditelja prema dječjoj motoričkoj igri i tjelesnoj aktivnosti, makar kao promatrača, jer će taj stav u određenoj mjeri djelovati na djetetovo motoričko ponašanje. Međutim, roditeljevi stavovi prema aktivnosti mogu utjecati na djetetovu razinu aktivnosti i stavu prema aktivnosti, premda neke studije nisu našle povezanost (Hand i sur., 2002). Zecevic i sur. (2010) navode da se nije uspjela predvidjeti dnevna razina djetetove tjelesne aktivnosti ili razina intenziteta aktivnosti samo na temelju važnosti koju su roditelji dodijelili djetetovim tjelesnim sposobnostima putem stavova.

Tijekom predškolskog doba stavovi roditelja, odgojitelja u vrtiću i školskih učitelja imat će najveći utjecaj na djetetove stavove prema određenoj aktivnosti (Prskalo i sur., 2013). Stavovi odraslih prema tjelesnoj aktivnosti se prenose na dijete. Uspostavljanje pozitivnih stavova prema tjelesnoj aktivnosti u ranoj dobi je osobito važno za djecu kako bi održali zdrave navike u adolescenciji (Cheatom, 2014).

Obiteljske vrijednosti u konzervativnom okruženju postavljaju pravila o tome što je dobro i što dijete treba (Allred i Burman, 2004 prema Eret, 2013). Mijenjanje stava i pogleda na dijete rane dobi kao na kompetentno (Tomljenović, 2012.) motoričko biće, dugotrajan je proces koji u konačnici donosi dobrobit i djetetu i roditeljima. Ali, da bi se došlo do razine pravilnih i promišljenih postupaka prema djetetu, „treba odraslima, a ne djeci pomoći da svladaju vlastitu zabrinutost i strahove“ (Schepers i Liempd, 2010 prema Tomljenović, 2012: 13).

Većina autora se slaže da su stavovi složena kategorija sastavljena od kognitivne, emocionalne i konativne komponente i da svaki pojedini stav „može biti više zasnovan na jednom tipu iskustava negoli na drugom“ (Petrović-Sočo i sur., 2013: 4). Promjenom stava roditelja i njihovog gledišta na dijete rane dobi kao „malog nesposobnog bića koje ne prepoznaje opasnosti i ne zna što je dobro za njega prema osobi koja je, primjereno dobi, sposobna donijeti odluku i preuzeti odgovornost“ (Tomljenović, 2012: 13), može predstavljati jako dug put. Roditelji imaju određene stavove koji im možda onemogućavaju da uvide koliko su fizičke sposobnosti važne vrlo maloj djeci ili jednostavno prihvaćaju da se fizičke sposobnosti razvijaju kasnije (Zecevic i sur., 2010). Većina ljudi bez ozbiljnog promišljanja ili „prisile“ ne mijenja svoje stavove (Petrović-Sočo i sur., 2013), međutim, promjena stava je moguća i to pod socijalnim utjecajem na temelju toga što drugi čine ili govore.

Istraživanje je usmjereno na utvrđivanje stavova roditelja i odgojitelja prema igri i tjelesnim aktivnostima djece rane i predškolske dobi. Osim što se anketama željelo utvrditi kakvi su stavovi roditelja i odgojitelja, fokus je stavljen na njihovu međusobnu usporedbu kako bi se utvrdilo postoje li određene razlike između tih skupina ispitanika te na kojim stavovima je prisutna razlika. Očekuje se da između roditelja i odgojitelja neće biti razlika u stavovima prema igri i tjelesnim aktivnostima djece 0. – 4. godine. Dobiveni rezultati će se u dogovoru s ravnateljicama vrtića prezentirati roditeljima i odgojiteljima te će se kroz stručnu raspravu pokušati utjecati na mijenjanje njihovih stavova prema igri i tjelesnoj aktivnosti djece rane i predškolske dobi.

2. Metodologija

Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika su činili roditelji čija djeca su rane i predškolske dobi od 0. - 4. godine te svi odgojitelji zaposleni u vrtiću u trenutku provođenja istraživanja. Svi ispitanici su sa područja Virovitičko-podravske županije.

Anketu je ispunilo 397 ispitanika, od čega 336 roditelja i 61 odgojitelj. Od 336 roditelja, 143 je bilo očeva (M=35 godina; Min=25; Max=53; SD=4,697) i 193 majke (M=33 godine; Min=22; Max=46; SD=4,394). Od 61 odgojitelja, 60 je bilo žena

odgojiteljica i 1 muški odgojitelj. Prosječna dob odgojitelja je 43,6 godina (Min=22, Max=62, SD=11,027), a prosječan radni staž 18,8 godina (Min=0 godina, Max=41 godina, SD=12,800).

Postupak i trajanje istraživanja

Ankete su se ispunjavale tijekom veljače 2016. godine u dječjim vrtićima na području Virovitičko-podravске županije te u Gradskoj knjižnici i čitaonici u Virovitici koja ima organiziranu igraonicu za skupinu djece rane i predškolske dobi do 4. godine. Sa sedam vrtića je bio ostvaren kontakt, a u istraživanju je sudjelovalo njih 5 (2 vrtića nisu mogla sudjelovati zbog objektivnih razloga). Uz prethodni dogovor s ravnateljicama vrtića i ravnateljicom Gradske knjižnice, ankete su dostavljene u svaki vrtić i knjižnicu. Uz ankete su bile priložene upute o načinu provođenja istraživanja. U vrtićima su odgojitelji u svojim odgojnim skupinama dijelili ankete roditeljima. U Gradskoj knjižnici ankete je roditeljima dijelila osoba zadužena za organiziranje igraonice. Kada su roditelji ispunili ankete, vraćali su ih odgojiteljima.

Instrument

Za potrebe ovog istraživanja upotrijebljena je anketa Leljak (2012 prema Jurenac, 2015) koja se modificirala te su izrađene tri ankete. Prvu anketu (Obrazac A) ispunjavali su roditelji djece starosne dobi 0. – 19. mjeseci (N=51), drugu (Obrazac B) su ispunjavali roditelji djece starosne dobi od 20. mjeseci - 4. godine (N=285), a treću (Obrazac C) su ispunjavali odgojitelji (N=61) koji su u tom trenutku bili zaposleni u vrtiću. Uspoređivanje rezultata se provelo na 36 čestica. Koristila se Likertova skala od 5 stupnjeva, a redom se odnosila na: 1 – *potpuno netočno*, 2 – *uglavnom netočno*, 3 – *niti točno niti netočno*, 4 – *uglavnom točno* i 5 – *potpuno točno*.

Metode obrade podataka

Podaci su analizirani programom IBM SPSS verzija 20. S obzirom da rezultati nisu normalno distribuirani koristio se Mann-Whitney test kako bi se utvrdilo postoje li statistički značajne razlike između grupa ispitanika na temelju dobivenih srednjih rangova uz pogrešku od $p < 0.01$.

Utvrđena je mjera pouzdanosti (Cronbachov alfa koeficijent) za sve tri ankete. Vrijednosti Cronbachovog alfa koeficijenta veća od 0.70 postavljena je kao pokazatelj prihvatljive unutarnje pouzdanosti (DeVellis, 2003 prema Pallant, 2011). Za Obrazac A Cronbachov alfa koeficijent iznosi 0.881, za Obrazac B iznosi 0.887 te za Obrazac C iznosi 0.859. Sve dobivene vrijednosti koeficijenata Cronbachove alfe su iznad 0.70 što pokazuje na dobru pouzdanost i unutrašnju povezanost čestica sva tri obrasca ankete.

Rezultati i rasprava

Svrha provedbe ovog istraživanja je utvrđivanje stavova roditelja i odgojitelja prema igri i tjelesnoj aktivnosti djece rane i predškolske dobi, a fokus je stavljen

na njihovoj međusobnoj usporedbi kako bi se utvrdilo postoje li određene razlike između tih skupina ispitanika.

Od ukupno 36 čestica na 16 čestica (tablica 3.) utvrđeno je da ne postoji statistički značajna razlika, dok je na preostalim 20 čestica (tablica 1. i 2.) utvrđeno postojanje statistički značajne razlike u stavovima između roditelja djece starosti 0. – 4. godine i odgojitelja.

Tablica 1. Mann-Whitney test: razlika između roditelja djece starosti od 0. - 4. godine i odgojitelja na česticama na kojima je utvrđeno postojanje statistički značajne razlike

ČESTICA	VRSTA GRUPE	N	M rangova	Medijan	U	Z	P
Treba pustiti dijete da samostalno puže po stepenicama uz nadzor	RODITELJI	51	48,56	5,00	1150,5	-2,877	,004
	ODGOJITELJI*	61	63,14	5,00			
Potrebno je puštati dijete van na igru po svim vremenskim prilikama da stekne otpornost	RODITELJI	336	184,98	3,50	5538,5	-5,917	,000
	ODGOJITELJI*	61	276,20	5,00			
Nije u redu puštati dijete van na igru kad pada kiša	RODITELJI*	336	185,12	3,00	5583	-5,779	,000
	ODGOJITELJI	61	275,48	4,00			
Ne treba puštati dijete van na igru kad je hladno jer bi se moglo prehladiti	RODITELJI*	336	188,20	4,00	6619	-4,653	,000
	ODGOJITELJI	61	258,49	5,00			
Treba dozvoliti djeci da se zimi igraju na snijegu, u redu je i ako se prehlade	RODITELJI	336	192,72	4,00	8136,5	-2,672	,008
	ODGOJITELJI	61	233,61	4,00			
Treba dozvoliti djetetu da slobodno trči po kući/stanu	RODITELJI*	336	205,42	3,00	8090	-2,702	,007
	ODGOJITELJI	61	163,62	3,00			
Život je previše opasan da bi se dijete poticalo da radi rizične stvari (npr. samo se penje na tobogan...)	RODITELJI	336	184,60	4,00	5408,5	-6,053	,000
	ODGOJITELJI*	61	278,34	5,00			
Djetetu treba dopustiti da se samostalno popne i bez ičije pomoći spusti niz tobogan	RODITELJI	336	191,94	4,00	7875,5	-3,064	,002
	ODGOJITELJI*	61	237,89	5,00			
Dijete treba poticati da trči po različitim podlogama da bi bilo što spretnije	RODITELJI	336	191,46	5,00	7715	-3,420	,001
	ODGOJITELJI*	61	240,52	5,00			

Kada dijete padne dok trči ili hoda, uvijek mu treba pomoći da ustane	RODITELJI*	336	188,70	3,00	6786,5	-4,349	,000																																																																																																																				
	ODGOJITELJI	61	255,75	4,00				Dijete treba poticati na različite tjelesne aktivnosti da bi bilo što spretnije	RODITELJI	336	192,90	5,00	8199	-3,305	,001	ODGOJITELJI*	61	232,59	5,00	Djetetu treba dozvoliti da se slobodno igra u dvorištu	RODITELJI	336	193,64	5,00	8448,5	-2,568	,010	ODGOJITELJI*	61	228,50	5,00	Nije u redu da se dijete igra loptom u dvorištu jer bi moglo istrčati na ulicu za loptom	RODITELJI*	336	191,93	4,00	7873,5	-3,013	,003	ODGOJITELJI	61	237,93	4,00	Djetetu do 4 godine je za normalan motorički razvoj dovoljno igranje na spravama koje se nalaze na dječjem igralištu	RODITELJI*	336	186,64	3,00	6095	-5,192	,000	ODGOJITELJI	61	267,08	4,00	Držim dijete za ruku dok se penje i silazi niz stepenice i onda kada me ono to ne traži	RODITELJI*	51	33,02	2,00	358	-7,230	,000	ODGOJITELJI	61	76,13	5,00	Treba poticati dijete da vozi ride-a-bike (bicikl bez pedala) bez obzira na mogući pad	RODITELJI	285	165,08	4,00	6294	-3,581	,000	ODGOJITELJI*	61	212,82	5,00	Treba dozvoliti djetetu da samostalno ili uz asistenciju saskače s visine od 50 cm	RODITELJI	285	163,18	4,00	5751,5	-4,273	,000	ODGOJITELJI*	61	221,71	4,00	Djetetu treba dozvoliti da trči brzo niz kosinu	RODITELJI	285	161,47	3,00	5263	-4,972	,000	ODGOJITELJI*	61	229,72	4,00	Djetetu treba dopustiti da hoda po zidu visine od 1 metar	RODITELJI	285	162,61	2,00	5590	-4,540	,000	ODGOJITELJI*	61	224,36	3,00	U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat	RODITELJI	285	163,99	3,00	5982,5	-3,964	,000
Dijete treba poticati na različite tjelesne aktivnosti da bi bilo što spretnije	RODITELJI	336	192,90	5,00	8199	-3,305	,001																																																																																																																				
	ODGOJITELJI*	61	232,59	5,00				Djetetu treba dozvoliti da se slobodno igra u dvorištu	RODITELJI	336	193,64	5,00	8448,5	-2,568	,010	ODGOJITELJI*	61	228,50	5,00	Nije u redu da se dijete igra loptom u dvorištu jer bi moglo istrčati na ulicu za loptom	RODITELJI*	336	191,93	4,00	7873,5	-3,013	,003	ODGOJITELJI	61	237,93	4,00	Djetetu do 4 godine je za normalan motorički razvoj dovoljno igranje na spravama koje se nalaze na dječjem igralištu	RODITELJI*	336	186,64	3,00	6095	-5,192	,000	ODGOJITELJI	61	267,08	4,00	Držim dijete za ruku dok se penje i silazi niz stepenice i onda kada me ono to ne traži	RODITELJI*	51	33,02	2,00	358	-7,230	,000	ODGOJITELJI	61	76,13	5,00	Treba poticati dijete da vozi ride-a-bike (bicikl bez pedala) bez obzira na mogući pad	RODITELJI	285	165,08	4,00	6294	-3,581	,000	ODGOJITELJI*	61	212,82	5,00	Treba dozvoliti djetetu da samostalno ili uz asistenciju saskače s visine od 50 cm	RODITELJI	285	163,18	4,00	5751,5	-4,273	,000	ODGOJITELJI*	61	221,71	4,00	Djetetu treba dozvoliti da trči brzo niz kosinu	RODITELJI	285	161,47	3,00	5263	-4,972	,000	ODGOJITELJI*	61	229,72	4,00	Djetetu treba dopustiti da hoda po zidu visine od 1 metar	RODITELJI	285	162,61	2,00	5590	-4,540	,000	ODGOJITELJI*	61	224,36	3,00	U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat	RODITELJI	285	163,99	3,00	5982,5	-3,964	,000	ODGOJITELJI*	61	217,93	4,00								
Djetetu treba dozvoliti da se slobodno igra u dvorištu	RODITELJI	336	193,64	5,00	8448,5	-2,568	,010																																																																																																																				
	ODGOJITELJI*	61	228,50	5,00				Nije u redu da se dijete igra loptom u dvorištu jer bi moglo istrčati na ulicu za loptom	RODITELJI*	336	191,93	4,00	7873,5	-3,013	,003	ODGOJITELJI	61	237,93	4,00	Djetetu do 4 godine je za normalan motorički razvoj dovoljno igranje na spravama koje se nalaze na dječjem igralištu	RODITELJI*	336	186,64	3,00	6095	-5,192	,000	ODGOJITELJI	61	267,08	4,00	Držim dijete za ruku dok se penje i silazi niz stepenice i onda kada me ono to ne traži	RODITELJI*	51	33,02	2,00	358	-7,230	,000	ODGOJITELJI	61	76,13	5,00	Treba poticati dijete da vozi ride-a-bike (bicikl bez pedala) bez obzira na mogući pad	RODITELJI	285	165,08	4,00	6294	-3,581	,000	ODGOJITELJI*	61	212,82	5,00	Treba dozvoliti djetetu da samostalno ili uz asistenciju saskače s visine od 50 cm	RODITELJI	285	163,18	4,00	5751,5	-4,273	,000	ODGOJITELJI*	61	221,71	4,00	Djetetu treba dozvoliti da trči brzo niz kosinu	RODITELJI	285	161,47	3,00	5263	-4,972	,000	ODGOJITELJI*	61	229,72	4,00	Djetetu treba dopustiti da hoda po zidu visine od 1 metar	RODITELJI	285	162,61	2,00	5590	-4,540	,000	ODGOJITELJI*	61	224,36	3,00	U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat	RODITELJI	285	163,99	3,00	5982,5	-3,964	,000	ODGOJITELJI*	61	217,93	4,00																				
Nije u redu da se dijete igra loptom u dvorištu jer bi moglo istrčati na ulicu za loptom	RODITELJI*	336	191,93	4,00	7873,5	-3,013	,003																																																																																																																				
	ODGOJITELJI	61	237,93	4,00				Djetetu do 4 godine je za normalan motorički razvoj dovoljno igranje na spravama koje se nalaze na dječjem igralištu	RODITELJI*	336	186,64	3,00	6095	-5,192	,000	ODGOJITELJI	61	267,08	4,00	Držim dijete za ruku dok se penje i silazi niz stepenice i onda kada me ono to ne traži	RODITELJI*	51	33,02	2,00	358	-7,230	,000	ODGOJITELJI	61	76,13	5,00	Treba poticati dijete da vozi ride-a-bike (bicikl bez pedala) bez obzira na mogući pad	RODITELJI	285	165,08	4,00	6294	-3,581	,000	ODGOJITELJI*	61	212,82	5,00	Treba dozvoliti djetetu da samostalno ili uz asistenciju saskače s visine od 50 cm	RODITELJI	285	163,18	4,00	5751,5	-4,273	,000	ODGOJITELJI*	61	221,71	4,00	Djetetu treba dozvoliti da trči brzo niz kosinu	RODITELJI	285	161,47	3,00	5263	-4,972	,000	ODGOJITELJI*	61	229,72	4,00	Djetetu treba dopustiti da hoda po zidu visine od 1 metar	RODITELJI	285	162,61	2,00	5590	-4,540	,000	ODGOJITELJI*	61	224,36	3,00	U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat	RODITELJI	285	163,99	3,00	5982,5	-3,964	,000	ODGOJITELJI*	61	217,93	4,00																																
Djetetu do 4 godine je za normalan motorički razvoj dovoljno igranje na spravama koje se nalaze na dječjem igralištu	RODITELJI*	336	186,64	3,00	6095	-5,192	,000																																																																																																																				
	ODGOJITELJI	61	267,08	4,00				Držim dijete za ruku dok se penje i silazi niz stepenice i onda kada me ono to ne traži	RODITELJI*	51	33,02	2,00	358	-7,230	,000	ODGOJITELJI	61	76,13	5,00	Treba poticati dijete da vozi ride-a-bike (bicikl bez pedala) bez obzira na mogući pad	RODITELJI	285	165,08	4,00	6294	-3,581	,000	ODGOJITELJI*	61	212,82	5,00	Treba dozvoliti djetetu da samostalno ili uz asistenciju saskače s visine od 50 cm	RODITELJI	285	163,18	4,00	5751,5	-4,273	,000	ODGOJITELJI*	61	221,71	4,00	Djetetu treba dozvoliti da trči brzo niz kosinu	RODITELJI	285	161,47	3,00	5263	-4,972	,000	ODGOJITELJI*	61	229,72	4,00	Djetetu treba dopustiti da hoda po zidu visine od 1 metar	RODITELJI	285	162,61	2,00	5590	-4,540	,000	ODGOJITELJI*	61	224,36	3,00	U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat	RODITELJI	285	163,99	3,00	5982,5	-3,964	,000	ODGOJITELJI*	61	217,93	4,00																																												
Držim dijete za ruku dok se penje i silazi niz stepenice i onda kada me ono to ne traži	RODITELJI*	51	33,02	2,00	358	-7,230	,000																																																																																																																				
	ODGOJITELJI	61	76,13	5,00				Treba poticati dijete da vozi ride-a-bike (bicikl bez pedala) bez obzira na mogući pad	RODITELJI	285	165,08	4,00	6294	-3,581	,000	ODGOJITELJI*	61	212,82	5,00	Treba dozvoliti djetetu da samostalno ili uz asistenciju saskače s visine od 50 cm	RODITELJI	285	163,18	4,00	5751,5	-4,273	,000	ODGOJITELJI*	61	221,71	4,00	Djetetu treba dozvoliti da trči brzo niz kosinu	RODITELJI	285	161,47	3,00	5263	-4,972	,000	ODGOJITELJI*	61	229,72	4,00	Djetetu treba dopustiti da hoda po zidu visine od 1 metar	RODITELJI	285	162,61	2,00	5590	-4,540	,000	ODGOJITELJI*	61	224,36	3,00	U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat	RODITELJI	285	163,99	3,00	5982,5	-3,964	,000	ODGOJITELJI*	61	217,93	4,00																																																								
Treba poticati dijete da vozi ride-a-bike (bicikl bez pedala) bez obzira na mogući pad	RODITELJI	285	165,08	4,00	6294	-3,581	,000																																																																																																																				
	ODGOJITELJI*	61	212,82	5,00				Treba dozvoliti djetetu da samostalno ili uz asistenciju saskače s visine od 50 cm	RODITELJI	285	163,18	4,00	5751,5	-4,273	,000	ODGOJITELJI*	61	221,71	4,00	Djetetu treba dozvoliti da trči brzo niz kosinu	RODITELJI	285	161,47	3,00	5263	-4,972	,000	ODGOJITELJI*	61	229,72	4,00	Djetetu treba dopustiti da hoda po zidu visine od 1 metar	RODITELJI	285	162,61	2,00	5590	-4,540	,000	ODGOJITELJI*	61	224,36	3,00	U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat	RODITELJI	285	163,99	3,00	5982,5	-3,964	,000	ODGOJITELJI*	61	217,93	4,00																																																																				
Treba dozvoliti djetetu da samostalno ili uz asistenciju saskače s visine od 50 cm	RODITELJI	285	163,18	4,00	5751,5	-4,273	,000																																																																																																																				
	ODGOJITELJI*	61	221,71	4,00				Djetetu treba dozvoliti da trči brzo niz kosinu	RODITELJI	285	161,47	3,00	5263	-4,972	,000	ODGOJITELJI*	61	229,72	4,00	Djetetu treba dopustiti da hoda po zidu visine od 1 metar	RODITELJI	285	162,61	2,00	5590	-4,540	,000	ODGOJITELJI*	61	224,36	3,00	U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat	RODITELJI	285	163,99	3,00	5982,5	-3,964	,000	ODGOJITELJI*	61	217,93	4,00																																																																																
Djetetu treba dozvoliti da trči brzo niz kosinu	RODITELJI	285	161,47	3,00	5263	-4,972	,000																																																																																																																				
	ODGOJITELJI*	61	229,72	4,00				Djetetu treba dopustiti da hoda po zidu visine od 1 metar	RODITELJI	285	162,61	2,00	5590	-4,540	,000	ODGOJITELJI*	61	224,36	3,00	U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat	RODITELJI	285	163,99	3,00	5982,5	-3,964	,000	ODGOJITELJI*	61	217,93	4,00																																																																																												
Djetetu treba dopustiti da hoda po zidu visine od 1 metar	RODITELJI	285	162,61	2,00	5590	-4,540	,000																																																																																																																				
	ODGOJITELJI*	61	224,36	3,00				U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat	RODITELJI	285	163,99	3,00	5982,5	-3,964	,000	ODGOJITELJI*	61	217,93	4,00																																																																																																								
U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat	RODITELJI	285	163,99	3,00	5982,5	-3,964	,000																																																																																																																				
	ODGOJITELJI*	61	217,93	4,00																																																																																																																							

Legenda: *= pokazuje tko ima poželjniji stav

Tablica 2. Odgovori roditelja djece starosti 0. – 4. godine i odgojitelja izraženi u postocima na česticama na kojima je utvrđeno postojanje statistički značajne razlike

ČESTICA	VRSTA GRUPE	N	Netočno potpuno/uglavnom	Niti točno niti netočno	Točno potpuno/uglavnom
Treba pustiti dijete da samostalno puže po stepenicama uz nadzor	RODITELJI	51	11.7%	5.9%	82.4%
	ODGOJITELJI	61	3.3%	0%	96.7%
Potrebno je puštati dijete van na igru po svim vremenskim prilikama da stekne otpornost	RODITELJI	336	18.8%	31.2%	50%
	ODGOJITELJI	61	1.6%	1.7%	96.7%
Nije u redu puštati dijete van na igru kad pada kiša	RODITELJI	336	44.9%	23.8%	31.3%
	ODGOJITELJI	61	13.1%	23%	63.9%
Ne treba puštati dijete van na igru kad je hladno jer bi se moglo prehladiti	RODITELJI	336	11%	19.4%	69.6%
	ODGOJITELJI	61	3.2%	5%	91.8%
Treba dozvoliti djeci da se zimi igraju na snijegu, u redu je i ako se prehlade	RODITELJI	336	13.7%	26.8%	59.5%
	ODGOJITELJI	61	4.9%	19.7%	75.4%
Treba dozvoliti djetetu da slobodno trči po kući/stanu	RODITELJI	336	26.2%	26.8%	47%
	ODGOJITELJI	61	41%	26.2%	32.8%
Život je previše opasan da bi se dijete poticalo da radi rizične stvari (npr. samo se penje na tobogan...)	RODITELJI	336	24.7%	23.2%	52.1%
	ODGOJITELJI	61	3.2%	9.8%	86.9%
Djetetu treba dopustiti da se samostalno popne i bez ičije pomoći spusti niz tobogan	RODITELJI	336	11.9%	17%	71.2%
	ODGOJITELJI	61	1.6%	9.8%	88.5%
Dijete treba poticati da trči po različitim podlogama da bi bilo što spretnije	RODITELJI	336	3.6%	13.7%	82.8%
	ODGOJITELJI	61	0%	1.7%	98.3%
Kada dijete padne dok trči ili hoda, uvijek mu treba pomoći da ustane	RODITELJI	336	20.5%	34.5%	45%
	ODGOJITELJI	61	9.9%	13.1%	77%
Dijete treba poticati na različite tjelesne aktivnosti da bi bilo što spretnije	RODITELJI	336	0.3%	6%	93.7%
	ODGOJITELJI	61	0%	0%	100%
Djetetu treba dozvoliti da se slobodno igra u dvorištu	RODITELJI	336	1.5%	7.1%	91.4%
	ODGOJITELJI	61	1.6%	0%	98.4%
Nije u redu da se dijete igra loptom u dvorištu jer bi moglo istrčati na ulicu za loptom	RODITELJI	336	11.9%	24.7%	63.4%
	ODGOJITELJI	61	14.8%	0%	85.2%

Djetetu do 4 godine je za normalan motorički razvoj dovoljno igranje na spravama koje se nalaze na dječjem igralištu	RODITELJI	336	29.1%	35.7%	35.1%
	ODGOJITELJI	61	13.1%	16.4%	70.5%
Držim dijete za ruku dok se penje i silazi niz stepenice i onda kada me ono to ne traži	RODITELJI	51	60.8%	15.7%	23.5%
	ODGOJITELJI	61	1.6%	8.2%	90.2%
Treba poticati dijete da vozi ride-a-bike (bicikl bez pedala) bez obzira na mogući pad	RODITELJI	285	7.4%	22.8%	69.8%
	ODGOJITELJI	61	3.3%	9.8%	86.9%
Treba dozvoliti djetetu da samostalno ili uz asistenciju saskače s visine od 50 cm	RODITELJI	285	24.2%	24.9%	50.9%
	ODGOJITELJI	61	9.9%	13.1%	77%
Djetetu treba dozvoliti da trči brzo niz kosinu	RODITELJI	285	45.3%	31.2%	23.5%
	ODGOJITELJI	61	21.3%	26.2%	52.5%
Djetetu treba dopustiti da hoda po zidu visine od 1 metar	RODITELJI	285	60%	25.6%	14.4%
	ODGOJITELJI	61	29.5%	36.1%	34.4%
U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat	RODITELJI	285	22.1%	31.6%	46.3%
	ODGOJITELJI	61	8.2%	26.2%	65.6%

Tablica 3. Mann-Whitney test: razlika između roditelja djece starosti od 0. - 4. godine i odgojitelja na česticama na kojima nije utvrđena statistički značajna razlika

ČESTICA	VRSTA GRUPE	N	M rangova	Medijan	U	Z	P
Nije u redu da dijete skače po krevetu jer bi moglo pasti i ozlijediti se	RODITELJI	336	195,76	2,00	9159,5	-1,355	,175
	ODGOJITELJI	61	216,84	3,00			
Treba pustiti dijete da samostalno silazi s kreveta	RODITELJI	336	197,72	5,00	9818,5	-,606	,545
	ODGOJITELJI	61	206,04	5,00			
Treba pustiti dijete da se samostalno penje na stolicu	RODITELJI	336	195,30	4,00	9004	-1,654	,098
	ODGOJITELJI	61	219,39	5,00			
Treba dozvoliti djetetu da slobodno puže po kući/ stanu	RODITELJI	336	194,37	4,00	8693,5	-2,036	,042
	ODGOJITELJI	61	224,48	5,00			
Treba dozvoliti djetetu da slobodno puže po dvorištu ili nekoj drugoj podlozi izvan kuće/stana	RODITELJI	51	52,59	4,00	1356	-1,210	,226
	ODGOJITELJI	61	59,77	4,00			
Za uredan razvoj djeteta potrebna je slobodna igra i tjelesna aktivnost	RODITELJI	336	197,74	5,00	9825,5	-,765	,444
	ODGOJITELJI	61	205,93	5,00			

Korisno je voditi dijete na dječje igralište zato jer je dječje igralište zabavno i sigurno mjesto za dječju igru	RODITELJI	336	196,78	4,00	9501,5	-,991	,322
	ODGOJITELJI	61	211,24	4,00			
Dok je dijete vani, roditelj bi se trebao priključiti tjelesnim aktivnostima koje dijete provodi (npr. trčanje, skakanje, penjanje na penjalicu...)	RODITELJI	336	199,93	2,00	9935	-,393	,695
	ODGOJITELJI	61	193,87	2,00			
Nije u redu da se dijete igra na asfaltiranom igralištu jer bi moglo pasti i oguliti koljena	RODITELJI	336	199,17	4,00	10191,5	-,072	,942
	ODGOJITELJI	61	198,07	4,00			
Djetetu treba dopustiti da se penje do vrha penjalice na igralištu, ako ono to želi	RODITELJI	336	194,15	3,00	8619,5	-2,043	,041
	ODGOJITELJI	61	225,70	3,00			
Ne treba se brinuti zbog oguljenih koljena ili laktova, to je normalno kod djece	RODITELJI	336	196,04	4,00	9253,5	-1,268	,205
	ODGOJITELJI	61	215,30	4,00			
Ne treba se brinuti zbog modrica po rukama i nogama djeteta nastale u igri, to je normalno	RODITELJI	336	197,47	4,00	9734,5	-,658	,510
	ODGOJITELJI	61	207,42	4,00			
Ne treba voditi dijete na dječje igralište gdje je ljuljačka ili klackalica potrgana jer bi se dijete moglo ozlijediti	RODITELJI	336	195,97	3,00	9231,5	-1,265	,206
	ODGOJITELJI	61	215,66	3,00			
Dječja hodalice pomaže u razvoju dječjeg hoda i općenito motorike	RODITELJI	51	57,99	4,00	1479,5	-,469	,639
	ODGOJITELJI	61	55,25	4,00			
Ne smeta mi da se dijete zaprlja kada se igra vani na igralištu	RODITELJI	336	195,04	5,00	8917	-2,229	,026
	ODGOJITELJI	61	220,82	5,00			
Puštam dijete da skače sa stepenice	RODITELJI	285	167,79	3,00	7065	-2,347	,019
	ODGOJITELJI	61	200,18	3,00			

Stavovi odgojitelja i roditelja se međusobno značajno razlikuju s obzirom na različite vremenske uvjete u kojima se djeca igraju, a što je obuhvaćeno česticama „Potrebno je puštati dijete van na igru po svim vremenskim prilikama da stekne otpornost“ ($u=5538,5$; $z=-5,917$; $p=0.000$), „Nije u redu puštati dijete van na igru kad pada kiša“ ($u=5583$; $z=-5,779$; $p=0.000$), „Ne treba puštati dijete van na igru kad je hladno jer bi se moglo prehladiti“ ($u=6619$; $z=-4,653$; $p=0.000$), „Treba dozvoliti djeci da se zimi igraju na snijegu, u redu je i ako se prehlade“ ($u=8136,5$; $z=-2,672$; $p=0.008$). Roditelji (44%) bi u odnosu na odgojitelje (13%) više puštali djecu van na

igru kada pada kiša; 11% roditelji bi puštalo djecu van na igru kada je vani hladno jer ih ne brine pojava moguće prehlade, dok bi to učinilo 3% odgojitelja; odgojitelji (75%) bi više puštali djecu da se zimi igraju na snijegu od roditelja (59%); odgojitelji (96%) bi više puštali djecu van na igru po svim vremenskim prilikama da stekne otpornost nego što bi to roditelji (50%). Prema Jurenac (2015) oko 45% roditelja djece starosti 4. – 7. godine Grada Zagreba ne pušta dijete van na igru po svim vremenskim prilikama, oko 7% ih nije sigurno, dok oko 44% dopušta djetetu igru po svim vremenskim prilikama kako bi steklo otpornost; oko 70% roditelja ne pušta dijete van na igru kada pada kiša, 5% nisu sigurni, dok njih oko 24%, dopuštaju²⁶; oko 31% roditelja smatra da se dijete ne bi trebalo pustiti van na igru kad je hladno jer bi se moglo prehladiti, dok 64% smatra da se mogu igrati vani kada je hladno; 89% ispitanika dozvoljava djetetu da se zimi igra na snijegu jer ne postoji strah od moguće prehlade, 4% nije sigurno, a 7% ne dozvoljava djetetu igru na snijegu.

Veitch i sur. (2006) navode dvije studije provedene u Australiji među djecom 5. – 12. godine i 8. – 12. godine koja žive u urbanim područjima. Cilj im je bio da se utvrdi gdje se djeca vole igrati, odnosno na kojim prostorima. U studiji gdje su sudjelovala djeca 5. – 12. godine utvrđeno je da 59% djece se najviše voli igrati kod kuće ili kod kuće prijatelja, 23% djece je reklo da se vole igrati u parku i 9% na ulici. U drugoj studiji u kojoj su sudjelovala djeca 8. – 12. godine utvrđeno je da 53% igre se provodi kod kuće, 24% djece se igra na otvorenom i u prirodi, 17% djece se igra u parku i igralištima i 6% na ulici. Navedeni podaci nam pokazuju da se više od polovine australske djece najviše voli igrati kod kuće. Međutim, Krivokapić i Bjelica (2014.) su utvrdili da se djeca predškolskog uzrasta u Crnoj Gori (89% djece) i Srbiji (88% djece) radije igraju na otvorenim prostorima nego u stanu. Želju djeteta za igrom na otvorenim prostorima treba iskoristiti i puštati ih što više van bez obzira na vremenske prilike. Djeca predškolskog uzrasta će uvijek vani pronaći nešto za igru bez obzira na vremenske prilike. Da bi se omogućilo igranje djeteta u različitim vremenskim uvjetima, to iziskuje odgovarajuću odjeću i obuću. Kako vrtići ne posjeduju opremu za svako dijete za određene vremenske prilike, to može predstavljati ograničavajući faktor odgojiteljima da izvedu djecu van kada npr. pada kiša. Nadalje, iz rezultata na česticama „*Ne treba puštati dijete van na igru kad je hladno jer bi se moglo prehladiti*“ (N=61; MR=258,49; Md=5,00) i „*Treba dozvoliti djeci da se zimi igraju na snijegu, u redu je i ako se prehlade*“ (N=61; MR=233,61; Md=4,00) vidljivo je da se stavovi odgojitelja međusobno ne poklapaju, odnosno ti stavovi su međusobno u suprotnosti. To razilaženje u stavu odgojitelja pokazuje da ih vjerojatno igra na snijegu više motivira nego samo kada je hladno pa će zbog toga i djecu više puštati da se igraju na snijegu. Osim motivacije odgojitelja svakako je prisutna i motivacija djece u skupini za igranjem na snijegu što onda dodatno utječe na stav odgojitelja. **Ovakvi rezultati na ove dvije čestice vrlo vjerojatno pokazuju stvarno stanje u praksi.**

²⁶ Usporedbom dobivenih rezultata u ova dva istraživanja kod ovog stava, može se uočiti da postoje razlike u stavovima roditelja. Roditelji s područja Virovitičko-podravske županije puno će više puštati djecu starosti 0. – 4. godine van na igru kada pada kiša nego što će to činiti roditelji djece starosti 4. – 7. godine s područja Grada Zagreba. Osim toga, stav roditelji s područja Grada Zagreba se više slaže s odgojiteljima zaposlenim u predškolskim ustanovama s područja Virovitičko-podravske županije.

Razilaženje u stavovima odgojitelja može ukazivati da su kroz vlastito inicijalno obrazovanje naučili da je igranje u različitim vremenskim uvjetima dobro i potrebno, ali najvjerojatnije to ne provode u praksi u potpunosti.

Stavovi roditelja i odgojitelja se značajno razlikuju s obzirom na različite fizičke aktivnosti djeteta kao što su puzanje po stepenicama (82% roditelja bi dopustilo djetetu, a 96% odgojitelja), vožnja bicikla bez pedala (69% roditelja bi poticalo dijete, a 86% odgojitelja), penjanje i spuštanje niz tobogan (71% roditelja bi dopustilo djetetu, a 88% odgojitelja), trčanje po različitim podlogama (82% roditelja bi poticalo dijete, a 98% odgojitelja), saskoci s 50 cm visine (50% roditelja bi dopustilo djetetu, a 77% odgojitelja), trčanje niz kosinu (23% roditelja bi dopustilo djetetu, a 52% odgojitelja), hodanje djeteta po zidu visine 1 metar (14% roditelja bi dopustilo djetetu, a 34% odgojitelja). Utvrđeno je da kod fizičke aktivnosti, penjanje djeteta na penjalicu i skokova sa stepenice, nije pronađena značajna razlika u stavovima što se može vidjeti iz rezultata na čestici „*Djetetu treba dopustiti da se penje do vrha penjalice na igralištu, ako ono to želi*“ ($u=8619,5$; $z=-2,043$; $p=0.041$) i „*Puštam dijete da skače sa stepenice*“ ($u=7065$; $z=-2,347$; $p=0.019$). Prema provođenju svih prethodno navedenih fizičkih aktivnosti odgojitelji imaju pozitivniji stav od roditelja, odnosno odgojitelji će više dopuštati ili poticati dijete da puže po stepenicama, da skače sa stepenice, da se penje na penjalicu ili tobogan, da trči po različitim podlogama, da vozi bicikl bez pedala, saskače s 50 cm visine, trči niz kosinu, hoda po zidu visine 1 metar. To pokazuje da odgojitelji posjeduju više znanja o motoričkom razvoju djeteta od većine roditelja. Iz kineziološkog kuta gledanja to je odlična vijest jer osim roditelja odgojitelji vrše utjecaj na djetetove stavove, ali i kroz svoje stavove oni djeluju u praksi. Osim znanja kojeg posjeduju odgojitelji, očito je da imaju i više povjerenja u dijete i njegove sposobnosti od roditelja. Iz sigurnosti u djetetove sposobnosti proizlazi da su zbog toga odgojitelji manje zabrinuti da bi se dijete moglo ozlijediti ili zaprljati kada provodi bilo kakvu fizičku aktivnost. Ova konstatacija se može i potvrditi promatrajući stavove roditelja i odgojitelja prema nastanku ogrebotina, modrica ili prljanju odjeće kod djeteta rane i predškolske dobi kada se ono igra vani na različitim podlogama [čestice: „*Nije u redu da se dijete igra na asfaltiranom igralištu jer bi moglo pasti i oguliti koljena*“ ($u=10191,5$; $z=-,072$; $p=0.942$), „*Ne treba se brinuti zbog oguljenih koljena ili laktova, to je normalno kod djece*“ ($u=9253,5$; $z=-1,268$; $p=0.205$), „*Ne treba se brinuti zbog modrica po rukama i nogama djeteta nastale u igri, to je normalno*“ ($u=9734,5$; $z=-,658$; $p=0.510$), „*Ne smeta mi da se dijete zaprlja kada se igra vani na igralištu*“ ($u=8917$; $z=-2,229$; $p=0.026$)] (tablica 3.). Premda ne postoji statistički značajna razlika u stavovima, odgojitelji su u odnosu na roditelje manje zabrinuti te im manje smeta pojava modrica, ogrebotina kod djeteta ili prljanje odjeće tijekom igre.

Potrebno je istaknuti da tijekom fizičkih aktivnosti koje dijete provodi na otvorenom, roditelji i odgojitelji imaju približno jednak stav, tj. obje skupine smatraju da se roditelj ne bi trebao priključiti i uključiti u fizičke aktivnosti koje dijete provodi što pokazuje dobiven rezultat na čestici „*Dok je dijete vani roditelj bi se trebao priključiti tjelesnim aktivnostima koje dijete provodi*“ ($u=9935$; $z=-,393$; $p=0.695$). To znači da

će roditelji, ali i odgojitelji biti uglavnom pasivni tijekom djetetove igre vani na otvorenom ili kada se s djetetom nalaze na dječjem igralištu.

Dobiveni rezultati pokazuju da postoji statistički značajna razlika stava roditelja i odgojitelja prema utjecaju na razvijanje djetetove spretnosti tj. koordinacije. Većina odgojitelja, njih 98% smatra da će dijete biti spretnije ako ga se potiče da trči po različitim podlogama, dok to smatra 82% roditelja. Nadalje, 100% odgojitelja se slaže da će dijete biti spretnije tj. koordiniranije ukoliko se potiče na različite aktivnosti, dok to smatra 93% roditelja. Jurenac (2015) je u istraživanju utvrdila da 73% roditelja djece starosti 4. – 7. godine smatra da dijete treba poticati da trči po raznovrsnim podlogama da bi bilo što spretnije, 16% nije sigurno, a 12% roditelja smatra da ne treba poticati dijete da trči po različitim podlogama; 89% roditelja bi poticalo dijete na različite tjelesne aktivnosti kako bi ono bilo što spretnije, 3% nije sigurno, dok 8% roditelja smatra da dijete ne treba poticati na različite tjelesne aktivnosti. Roditelji i odgojitelji imaju pozitivan stav, međutim, odgojitelji su svjesniji da je „neobično važno izložiti dijete različitim aktivnostima“ (Cheatom, 2014) jer će različite aktivnosti na različitim podlogama pozitivno utjecati na razvoj djetetove spretnosti tj. koordinacije. Osim toga, dijete koje ima glavninu iskustava na ujednačenoj, predvidivoj površini, vjerojatno propušta mnogo vrijednih naučenih iskustava povezanih s lokomocijom, fizikom i estetikom (Wyveri sur., 2010).

Značajna razlika u stavu je utvrđena na čestici „*Djetetu do 4 godine je za normalan motorički razvoj dovoljno igranje na spravama koje se nalaze na dječjem igralištu*“ ($u=6095$; $z=-5,192$; $p=0.000$) na kojoj 35% roditelja i 70% odgojitelja smatra da je za motorički razvoj djeteta dovoljno igranje na spravama koje se nalaze na dječjem igralištu. Iz ovakvih rezultata proizlazi da se roditelji manje slažu sa tvrdnjom od odgojitelja te da će odgojitelji možda više pribjegavati igri na spravama kako bi utjecali na motorički razvoj djeteta nego organiziranim, strukturiranim i vođenim tjelesnim aktivnostima. Osiguravanjem opreme na igralištu ili njihovo označavanje tijekom odmora nisu dovoljni da se poveća vrijeme provedeno u tjelesnoj aktivnosti ili smanji vrijeme provedeno u sedentarnim aktivnostima tijekom odmora u vrtiću (Cardon i sur., 2009). Posljedično, čini se potrebnim uključivanje više aktivne supervizije tijekom slobodne igre i više vremena rezerviranog za strukturirane tjelesne aktivnosti, uključujući igru umjerenog i visokog intenziteta (Cardon i sur., 2009). Organizirane i implementirane tjelesne aktivnosti od strane odgojitelja mogu biti posebno efikasne intervencije usmjerene na povećanje tjelesne aktivnosti male djece u suprotnosti s tipičnim uvjetima na mnogim igralištima za djecu predškolskog uzrasta (Brown i sur., 2009). Da bi se utjecalo na motorički razvoj djece putem sprava koje se nalaze na dječjem igralištu, treba uzeti u obzir veličinu i dizajn sprava (opreme) jer postoje razlike u dječjem tjelesnom razvoju u bilo kojoj dobi. Dakle, sprave trebaju biti razvojno primjerene te trebaju biti zastupljeni različiti oblici ili veličine. Nadalje, motorički razvoj se ne može poticati bez djetetovog interesa. Periodično dodavanje ili mijenjanje opreme povećava interes i razinu aktivnosti male djece, što znači da novost i kompleksnost u dizajnu igrališta potiče interes i tjelesnu aktivnost (Hands i sur., 2002). Djeca predškolskog uzrasta reagiraju drugačije nego školska djeca na

osiguranu opremu za igranje te im je potrebna nova drugačija oprema i više vođenja ili ohrabivanja da se igraju na aktivan način (Cardon i sur., 2009). Kada su djeca tijekom vremena izložena istim ne-kompleksnim okruženjem za igru, razina tjelesne aktivnosti se smanjuje, dok se razina socijalne aktivnosti povećava (Scholtz i Ellis, 1975 prema Hands i sur., 2002). Potrebno je napomenuti da zbog novih regulativa vezanih za sigurnost, današnja oprema (sprave) koja se izrađuje, a nalazi se na dječjim igralištima, mijenja iskustvo dječje igre na način da nisu uvijek izazovna za njihove fizičke granice. Roditelje i odgojitelje je potrebno obrazovati, ali prvenstveno u tom smjeru da im se ukaže na to što sve mogu iskoristiti za razvoj motorike kod djece. Odgojiteljima pokazati kakve sve organizacijske postavbe vježbanja mogu realizirati u svojoj odgojnoj skupini, a roditelje da potiču dijete da iskorištava za igru različite druge objekte u svojem okruženju što će obogatiti njegovu cjelokupnu motoriku.

Na temelju dobivenih značajnih razlika 77% odgojitelja i 45% roditelja će uvijek pomoći djetetu da ustane kada padne dok trči ili hoda, pa bi se moglo reći da su odgojitelji obzirniji prema djeci. Međutim, ako se gleda iz roditeljevog kuta može se reći da roditelji žele da im se dijete samo ustane. Roditelji vjerojatno žele kod djeteta potaknuti njegovu samostalnost i neovisnost na način da se samo pokuša ustati kada padne. Tokom svakog dana dijete je izloženo različitim terenima koji mogu dovesti do pada (Wyver i sur., 2010). Kada dijete padne, ono ne uči samo asocijacijama da prevenira buduće padove (Adolph, 2008 prema Wyver i sur., 2010.) nego uči kako riješiti motorički problem u određenoj situaciji tj. održati ravnotežu i ne pasti. To se zapravo odnosi na učenje kroz iskustvo (Wyver i sur., 2010). Kada se dijete ustaje, ono koristi čitav niz zglobova i mišića koji međusobno usuglašuju svoj rad, zapravo, aktiviran je cijeli kinetički lanac. Ovakvu „sporednu“ tjelesnu aktivnost ne bi trebali uskraćivati djetetu.

Rezultati pokazuju da na čestici „Život je previše opasan da bi se dijete poticalo da radi rizične stvari,“ ($n=5408,5$; $z=-6,053$; $p=,000$) postoji statistički značajna razlika u stavu roditelja i odgojitelja prema poticanju djeteta da izvodi rizične stvari, točnije, 3% odgojitelja bi poticalo dijete da radi rizične stvari dok bi to učinilo 24% roditelja. U istraživanju Jurenac (2015) među roditeljima djece starosti 4. – 7. godine Grada Zagreba, 47% ispitanika bi poticalo dijete da radi rizične stvari, 25% nije sigurno, a 28% ispitanika dijete ne bi poticalo raditi u životu rizične stvari. Razumljivo je da odgojitelji nisu skloni poticati djecu da rade rizične stvari jer bi se na taj način izlagali većem riziku da ih roditelji tuže ukoliko bi im se dijete ozlijedilo u vrtiću. Strah od tužbe je jedan od faktora koji utječe na to koliko odgojitelji podupiru ili zabranjuju suočavanje s rizikom tijekom igre (Little i Wyver, 2008). Tovey (2007 prema Little i sur., 2012) izvještava da odgojitelji izražavaju zabrinutost oko ponašanja djece koja podrazumijevaju preuzimanje rizika, navodeći razloge kao što su strah od kažnjavanja i naknadne tužbe. U istraživanju Little i sur. (2012: 310) navode odgovor australskih odgojitelja: „Želimo da djeca iskuse sve te [rizične] situacije [tijekom igre], ali postoje također i određene posljedice, i kako možemo kao pružatelj usluga gledati na to ako slučaj završi na sudu.“ Prema tome, rezultati ovog istraživanja pokazuju da se ovakvim stavom odgojitelji ne izlažu nepotrebnim kritikama i optužbama ro-

ditelja. U Norveškoj odgojitelji percipiraju određene igre rizičnima, ali su svjesni vrijednosti takvih igara pa puštaju djeci susret s takvim iskustvima. Pozitivni su prema rizičnoj igri te znaju da je takav način igre važan dio djetetovog sveukupnog razvoja (Sandseter, 2010 prema Wyver i sur., 2010). Sve aktivnosti koje uključuju rizik mogu, dakako, voditi prema nepoželjnim posljedicama – drugačije ne bi bile rizične. Djeca vrlo često izvode rizične stvari tako da ih je zapravo potrebno vrlo malo poticati da ih oni sami izvode. Odrasli zapravo više sprječavaju dijete da radi rizične stvari nego što bi ga poticali. Rizik je potreban djetetu da bolje upozna sebe i svoje sposobnosti. Upravljanje rizikom postaje važna „dužnost brige“ za roditelje i profesionalce koji rade s malom djecom. Upravljanje rizikom u klimi pretjerane sigurnosti negativno utječe na pravo djeteta i njegov rast, razvoj i kvalitetu života. Wyver i sur. (2010) navode da je National Childcare Accreditation Council i Okvir učenja u ranim godinama prepoznao te podupire mogućnosti za zdravo, kalkulirano uzimanje rizika kao važne aspekte djetetovog učenja, razvoja i emocionalnog blagostanja. Zdrava razina igre pozitivnog riskiranja, vitalna je uloga u njegovanju razvijanja djetetove autonomije i podrške, fleksibilnosti i samopoštovanja. Uvjeti ranog odgoja i obrazovanja u djetinjstvu osiguravaju idealan kontekst djeci da se natječu sama sa sobom te riskiraju sigurno (Wyver i sur., 2010).

Što se tiče aktivnosti na otvorenom u dvorištu stavovi roditelja i odgojitelja se značajno razlikuju na česticama „Djetetu treba dozvoliti da se slobodno igra u dvorištu“ ($u=8448,5$; $z=-2,568$; $p=0.01$) i „Nije u redu da se dijete igra loptom u dvorištu jer bi moglo istrčati na ulicu za loptom“ ($u=7873,5$; $z=-3,013$; $p=0.003$). Na prvoj čestici će odgojitelji (98%) davati više slobode djetetu od roditelja (91%), a na drugoj čestici je obrnuta situacija, 63% roditelja smatra da nije u redu da se dijete igra s loptom u dvorištu, dok to smatra 85% odgojitelja. Takvi rezultati upućuju da korištenje ili ne korištenje određenih rekvizita u istom prostoru za igru mogu utjecati na stav i odnos prema rekvizitu i tjelesnoj aktivnosti. Jurenac (2015) je u svojem istraživanju na ove dvije tvrdnje dobila sljedeće rezultate: oko 90% roditelja dozvoljava djetetu da se slobodno igra po dvorištu, oko 3% nije sigurno, a 6% ne dozvoljava; oko 63% ispitanika pušta dijete da se igra loptom po dvorištu, oko 7% nije sigurno, dok njih oko 30% ne pušta dijete da se igra loptom u dvorištu. Usporedbom rezultata među roditeljima u ovom istraživanju i istraživanju Jurenac može se zaključiti da su roditelji djece starosti 4. – 7. godine s područja Grada Zagreba manje zabrinuti te bi puno više puštali djecu da se igraju u dvorištu s loptom od roditelja djece starosti 0. – 4. godine s područja Virovitičko-podravске županije. Moguća su dva razloga ovakve razlike između ove dvije skupine roditelja. Prvi mogući razlog bi bile godine djeteta. Roditelji starije djece (4. – 7. godine) možda imaju više povjerenja u dijete da neće istrčati na cestu za loptom jer smatraju da su naučila da je to vrlo opasno. Drugi mogući razlog bi se mogao pripisati zemljopisnom području s kojeg dolaze roditelji. Roditelji s područja Grada Zagreba možda u većini slučajeva žive u zgradi i s djecom odlaze na dječja igrališta koja su dobro ograđena ogradom i udaljena od ceste pa ih nije toliko strah kada im se dijete igra loptom, dok roditelji s područja Virovitičko-podravске županije pretežno žive u kući, a ne u stambenoj zgradi pa im se

dvorište nalazi uglavnom odmah uz cestu pa je zbog toga prisutan i veći strah da bi dijete moglo istrčati na ulicu za loptom. Pretjeran promet blizu naseljenih područja ili javnih parkova značajna je sigurnosna briga u susjedstvu mnogih roditelja (Dwyer i sur., 2008).

Promatrajući čestice (tablica 3.) na kojima nije utvrđena statistički značajna razlika, može se uočiti da se stavovi roditelja i odgojitelja ne razlikuju prema većini tjelesnih aktivnosti koje djeca provode u zatvorenom prostoru kao što su skakanje po krevetu, silaženje s kreveta, penjanje na stolicu, slobodno puzanje po prostoru. Dakle, obje skupine imaju ujednačene stavove oko većine djetetovih aktivnosti u zatvorenom prostoru, odnosno daju djetetu podjednaku slobodu za provođenje fizičke aktivnosti u zatvorenim prostorima. Međutim, njihovi stavovi se značajno razlikuju, što se tiče aktivnosti u zatvorenom prostoru, na čestici „*U redu je da se dijete samostalno penje po ljestvama kreveta na kat*“ ($u=5982,5$; $z=-3,964$; $p=0.000$; 46% roditelja bi dozvolilo, a 65% odgojitelja) i „*Treba dozvoliti djetetu da slobodno trči po kući/stanu*“ ($u=8090$; $z=-2,702$; $p=0.007$; 47% roditelja te 32% odgojitelja bi dozvolilo da dijete trči po kući/stanu). Prema Jurenac (2015) oko 52% roditeljima djece starosti 4. – 7. godine dozvoljava djetetu da slobodno trči po kući/stanu, dok njih 35% ne dozvoljava. U oba istraživanja roditelji bi u većem postotku ipak dozvolili djetetu da trči po kući/stanu nego što bi mu to zabranili. Utvrđena značajna razlika u ovom istraživanju u stavu roditelja i odgojitelja kod trčanja po zatvorenom prostoru je razumljiva jer je veća vjerojatnost da se dijete ozlijedi nego kod aktivnosti na kojima nije utvrđena značajna razlika. To se osobito odnosi na rad u odgojnoj skupini jer je rad u odgojnoj skupini vrlo dinamičan pa su odgojitelji doživjeli negativna iskustva, ili još nisu, ali bi ih željeli izbjeći, kada su djeca trčala po sobi. Nadalje, prostori u vrtićima su najčešće vrlo mali i prepuni različitih didaktičkih pomagala i materijala, stolova i stolica, ali tu su prisutna i druga djeca, pa svako trčanje može dovesti do sudara s predmetima ili drugom djecom što može izazvati nastanak ozljede i ozbiljne posljedice po dječje zdravlje. U roditeljskom domu (stan ili kuća) ima više prostora, ima manje predmeta i ljudi pa roditelji malo više toleriraju takvu fizičku aktivnost svojeg djeteta. Možda roditelji i sami iniciraju takve igru, odnosno igru „lovice“ u zatvorenom prostoru. Odgojitelji su oprezniji od roditelja i više se brinu zbog moguće pojave ozljede kod djeteta prilikom trčanja po kući/stanu.

Na čestici „*Dječja hodalicu pomaže u razvoju dječjeg hoda i općenito motorike*“ ($u=1479,5$; $z=-,469$; $p=0.639$) nije utvrđena statistički značajna razlika stavova roditelja i odgojitelja, ali je potrebno istaknuti jedan podatak, a to je da 5.9% roditelja smatra da dječja hodalicu ne pomaže u razvoju dječjeg hoda i općenito motorike, 27.5% ih je neopredijeljeno, dok čak 66.6% roditelja smatra da dječja hodalicu pomaže u razvoju dječjeg hoda i općenito motorike, dok 14.8% odgojitelja smatra da dječja hodalicu ne pomaže u razvoju dječjeg hoda i općenito motorike, 21.3% niti se slaže niti se ne slaže, a 63.9% odgojitelja smatra da dječja hodalicu pomaže u razvoju dječjeg hoda i općenito motorike. To pokazuje da veliki dio roditelja i odgojitelja, više od polovine, smatra da će dječja hodalicu pomoći djetetu da razvije hod i svoju motoriku. Međutim, to ne može biti točno jer je osnovna upotreba hodalice je da održava ravnotežu umjesto

djeteta. Da bi dijete ovladalo hodanjem ono mora prvenstveno razviti svoju ravnotežu i propriocepciju uz sve ostale sposobnosti. U dječjoj hodatici nisu na adekvatan način aktivirani mišići i proprioceptori nogu i trupa, kao što su tijekom normalnog hoda, pa nisu ni stimulirani što svakako ne pridonosi razvoju hoda, ali niti motorike. Dijete u dječjoj hodatici gubi mogućnost izvođenja različitih kretnih obrazaca (dolazak u klek i ustajanje, spuštanje u čučanj i ustajanje iz čučnja, sagibanje u stojećem stavu uz pridržavanje za neki predmet, stajanje na jednoj nozi s punom težinom itd.) čime mu se uskraćuje razvoj ne samo motorike nego i koordinacije, snage, ravnoteže te usavršavanje proprioceptivnog aparata čiji se centar nalazi u malom mozgu. Istraživanjima (pogledati Thein i sur., 1997; Pickett i sur. 2003; Kara i sur., 2013) je potvrđeno da korištenje dječje hodalice negativno utječe na motorički razvoj djeteta i može prouzrokovati padove i ozljede. Dobiveni rezultati ukazuju da je potrebno obrazovati roditelje, a posebno odgojitelje na području Virovitičko-podravске županije o tome na koji način zapravo dječja hodatica utječe na razvoj dječjeg hoda, motorike te da njeno korištenje može prouzrokovati padove i ozljede.

3. Zaključak

Na 20 od ukupno 36 čestica ankete je utvrđeno postojanje statistički značajne razlike u stavovima između roditelja djece starosti 0. – 4. godine i odgojitelja. Dobivena razlika u stavovima između odgojitelja i roditelja može se protumačiti time što odgojitelji posjeduju više teorijskog i praktičnog znanja u svim segmentima odgoja djeteta pa tako i u motoričkoj domeni.

Ukoliko se osoba ne obrazuje i ne koristi stručnu literaturu, ali i ako se oslanjanja na svoje osjećaje (prvenstveno se misli na strah roditelja prema ozljedi djeteta), dovodi do stvaranja neutemeljenih stavova.

Značajne razlike stavova odgojitelja i roditelja djece starosti 0. – 4. godine:

- Roditelji bi u odnosu na odgojitelje više dopuštali djetetu da se igra vani na kiši i kada je hladno, dok bi odgojitelji više dopuštali djetetu da se igra vani na snijegu nego roditelji. Stavovi roditelja i odgojitelja se razlikuju s obzirom na igru djeteta rane i predškolske dobi u različitim vremenskim uvjetima
- Stavovi se razlikuju općenito prema različitim fizičkim aktivnostima. Odgojitelji su tolerantniji od roditelja i imaju pozitivniji stav što se tiče fizičke aktivnosti djeteta.
- Odgojitelji imaju više povjerenja u djetetove fizičke i motoričke sposobnosti nego što to imaju roditelji.
- Odgojitelji su u odnosu na roditelje svjesniji da provođenje različitih aktivnosti na različitim podlogama pozitivno utječe na razvoj spretnosti, tj. koordinacije kod djeteta rane i predškolske dobi.
- Roditelji za razliku od odgojitelja više smatraju da samo igranje na spravama koje se nalaze na dječjem igralištu nije dovoljno za normalan motorički razvoj djeteta starosti 0. – 4. godine.
- Odgojitelji su manje skloni poticati dijete da radi rizične stvari od roditelja.
- Odgojitelji su obzirniji prema djeci.

- Odgojitelji bi davali više slobode djetetu da se igra u dvorištu, ali bi mu manje dozvoljavati da se igra u dvorištu loptom nego roditelji.
- Roditelji bi više dozvoljavali djetetu da slobodno trči po kući/stanu nego što bi mu to dozvoljavali odgojitelji.

Stavovi se ne mogu mijenjati bez njihovog stalnog promišljanja i preispitivanja u svakodnevnom životu i radu. Rezultati ovog istraživanja mogu pomoći boljem razumijevanju razlika stavova roditelja i odgojitelja i poslužiti kao podloga njihovom mijenjanju.

Literatura

1. Brown, W. H., Googe, H. S., McIver, K. L., Rathel, J. M. (2009). Effects of Teacher-Encouraged Physical Activity on Preschool Playgrounds, *Journal of Early Intervention*, 31(2): 126-145.
2. Cardon, G., Labarque, V., Smits, D., De Bourdeaudhuij, I. (2009). Promoting physical activity at the pre-school playground: The effects of providing markings and play equipment, *Preventive Medicine*, 48: 335–340.
3. Cheatom, O. (2014). *Parental influence on children's physical activity motivation* /on line/. Posjećeno 14. ožujka 2016. na <https://reachmilitaryfamilies.umn.edu/sites/default/files/rdoc/Parental%20Influence%20on%20Children's%20Physical%20Activity%20Motivation.pdf>
4. Dwyer, G. M., Higgs, J., Hardy, L. L. (2008). What do parents and preschool staff tell us about young children's physical activity: a qualitative study, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 5(66): 1-11.
5. Eret, Lj. (2013). *Uloga roditelja u važnosti i utjecaju igre tijekom odrastanja* /on line/. posjećeno 10. ožujka 2016. na https://bib.irb.hr/datoteka/631713.Lidija_Eret_cjeloviti_rad_hrv.doc
6. Hands, B. P., Parker, H., Larkin, D. (2002). *What do we really know about the constraints and enablers of physical activity levels in young children? 23rd Biennial National/International Conference* /on line/. Posjećeno 13. prosinca 2016. na http://researchonline.nd.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1003&context=health_conference
7. Hennessy, E., Hughes, S.O., Goldberg, J.P., Hyatt, R.R., Economos, C.D. (2010). Parent-child interactions and objectively measured child physical activity: a cross-sectional study, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7(71): 1-14.
8. Irwin, D. J., Meizi, H., Bouck, L. M. S., Tucker, P., Pollett, L. G., (2005). Preschoolers' physical activity behaviours: Parents' perspectives, *Canadian Journal of Public Health*, 96(4): 299-303.
9. Jurenac, M. (2015). Odnos prema zaštiti djece pri tjelesnoj aktivnosti kod očeva i majki. (Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet). Zagreb: Kineziološki fakultet.

10. Kara, S., Ytlmaz A. S., Dogan, D. G., Bilici, M., Turkay, S., Akca H., Catal F. (2013). Pediatricians' attitude about the use of infant walkers, *Archivos Argentinos de Pediatría*, 111(6): 528-536.
11. Krivokapić, D., Bjelica, D. (2014). Uopredna analiza stavova roditelja iz susjednih država o fizičkoj aktivnosti njihove djece predškolskog uzrasta, *Sport mont* (40-42): 200-208.
12. Little, H., Wyver S. (2008). Outdoor Play: does avoiding the risks reduce the benefits?, *Australian Journal of Early Childhood*, 33(2): 33-40.
13. Little, H., Ellen Beate Hansen Sandseter, Shirley Wyver (2012). Early Childhood Teachers' Beliefs about Children's Risky Play in Australia and Norway, *Contemporary Issues in Early Childhood*, 13(4): 300-316.
14. Pallant, J. (2011). *SPSS priručnik za preživljavanje : postupni vodič kroz analizu podataka pomoću SPSS-a*; prijevod 4. izdanja. Beograd: Mikro knjiga.
15. Petrović-Sočo, B., Miljević-Riđički, R., Šarić, M. (2013). Ispitivanje procjena odgojitelja i studenata odgojiteljskog studija o važnosti zadovoljenja dječjih potreba u ustanovi ranoga odgoja i obrazovanja, *Školski vjesnik - Časopis za pedagošku teoriju i praksu*, 62(2-3): 229-252.
16. Pickett, W., Streight, S., Simpson, K., Brison, R. J. (2003). Injuries Experienced by Infant Children: A Population-Based Epidemiological Analysis, *Pediatrics*, 111(4): 365-370.
17. Prskalo, I., Horvat, V., Hraski, M. (2013). Play and children's kinesiological activities: a precondition for making daily exercise a habit, *Croatian Journal of Education*, 16(1): 57-68.
18. Thein, M.M., Lee, J., Tay, V., Ling, S.L. (1997). Infant walker use, injuries, and motor development, *Injury Prevention*, 3(1): 63-66.
19. Tomljanović, J. (2012). Djeca rane dobi u igri na otvorenom, *Dijete, vrtić, obitelj*, 18(68): 12-15.
20. Veitch, J., Robinson, S., Ball, K., Salmon, J. (2006). Where do children usually play? A qualitative study of parents' perceptions of influences on children's active free-play, *Health & place*, 12(4): 383-393.
21. Wyver, S., Tranter, P., Naughton, G., Little, H., Sandseter, E. B. H. (2010). Ten ways to restrict children's freedom to play: the problem of surplus safety, *Contemporary issues in early childhood*, 11(3): 263-277.
22. Zecevic, A. C., Tremblay, L., Lovsin, T., Michel, L. (2010). Parental influence on young children's physical activity, *International Journal of Pediatrics*, 2010: 1-9.

DIFFERENCES IN ATTITUDES KINDERGARTEN EDUCATORS AND PARENTS ABOUT THE GAME AND PHYSICAL ACTIVITY OF CHILDREN FROM 0 TO 4 YEARS

Abstract: *During the pre-school age attitudes of parents and educators in kindergarten will have the biggest impact on a child's attitudes towards certain activities. Building positive attitudes towards physical activity at an early age is especially important for children to maintain healthy habits in adolescence.*

The study was aimed at determining the attitudes of parents (N = 336) and educators (N = 61) for the game and the physical activity of children early and preschool age, and the focus is placed on their comparison to determine whether there are some differences between these groups of respondents and the that attitude is a significant difference.

The results showed that the attitudes of parents and educators in kindergarten differ significantly with respect to the child's play in different weather conditions and generally by different physical activities. Educators are less likely to encourage child to do risky things from their parents, but they have more confidence in the child's physical and motor skills than to have parents and are in relation to the parents aware that the implementation of different activities on different surfaces has a positive effect on the development of skills, ie. coordination in children early and preschool age.

Keywords: *children early and preschool age, physical activity, play, attitudes.*